

NYHETS BREV JANUARI 2024

Hoppas du vill bli medlem i Aralsjösällskapet eller stödja med en peng. Medlemskap kostar 200kr för ett år. Pg konto 354165-3. Missa inte att uppge namn och mailadress. Mer info om oss på www.aralsjon.nu

SEMINARIUM 31 JANUARI I UPPSALA

Centralasien: miljö, social utveckling och politik.

- Vad händer med miljön och Aralsjön?
- Hur påverkar religionen och den sociala utvecklingen livet för kvinnorna?
- Ryssland, anfallet på Ukraina och Centralasien – hur tänker man i regionen
- Den nya Sidenvägen – vem tjänar på den?

Välkomna den 31. 1, kl 19:00 den 31 januari 2024 på Institutet för Rysslands- och Eurasienstudier, Gamla torget 3, 3 tr, Uppsala. Hela affischen finns [här](#). Dela info, skriv ut och sätt upp på anslagstavlan.

SVENSKA ARALSJÖSÄLLSKAPET FORTSÄTTER UTBILDA PÅ UNIVERSITET

Planering inför vårens kurs i uthållig utveckling pågår för fullt. För fjärde året i rad erbjuder Svenska Aralsjösällskapet tillsammans med universitet i Uzbekistan och Kirgizistan studenter att delta i kursen *Sustainable Development and Sustainability Science*. Kursplan, presentationer och studentarbeten publiceras löpande på Aralsjösällskapets hemsida.

NYA VÄGAR FÖR KVINNOR I FD. SOVJET

Post-Soviet Women. New Challenges and Ways to Empowerment. Den nyutkomna boken är en antologi som handlar om jämställdhet i tio länder i före detta Sovjetunionen. Kvinnor från olika länder och bakgrund sätter ljuset på kvinnors aktivism och politik. Redaktörer är Ann-Mari Sätre (tidigare ordförande i Aralsjösällskapet), Yulia Gradszkova och Vladislava Vladimirova med koppling till IRES Institutet för Rysslands- och Eurasienstudier vid Uppsala universitet. Boken är på engelska och kan beställas [här](#)

BESÖKET PÅ UZBEKISTANS AMBASSAD

Juldekorationerna är fortfarande kvar när vi, Bo Libert, Björn Frostell och Gitte Jutvik Guterstam från styrelsen i Aralsjösällskapet träffar Uzbekistans ambassadör Nodir Ganiev. Nötter och torkad frukt från hemlandet är uppdukade i mötesrummet där vi serveras te. Vi sjunker ner i sofforna för en pratstund. Ambassaden i Stockholm är nyinrättad sedan ett år. Detta är ett led i ökad öppenhet och internationellt engagemang från president Shavkat Mirziyoyev och hans regering, berättar ambassadören. Ett exempel på samarbete med Sverige rör avfallshantering. Under året kommer både utbildningsministern och hälsoministern på besök för att ta del av svenska erfarenheter.

Vad är du mest stolt över?

- *Jag är stolt över landets ökade oberoende med kontakter med olika länder bland andra i väst och EU, berättar ambassadör Ganiev. Levnadsstandarden ökar, dels tack vare allt hårt arbete från befolkningen men också genom förädling av råvaror som bomull och metall vilket ökar exportvärdet. Mänskliga rättigheter är en fråga som vi nu tar på större allvar.*

Ambassadören är entusiastisk för samarbetet mellan uzbekiska universitet och Aralsjösällskapet.

- *Det är precis ett slags samarbete som vi vill utveckla, säger han.*

JORDBRUK, VATTEN OCH LIVSMEDELSFÖRSÖRJNING I AFGHANISTAN

Bo Libert, ordförande i Aralsjösällskapet.

Under mina år på resande fot har jag på grund av inbördeskrig och oroligheter undvikit att resa till Afghanistan. Detta trots att jag vid ett par tillfällen arbetat med projekt i landet. Jag deltog under en period i samarbetet mellan Afghanistan och Tadjikistan om gränsfloden Panj, en biflod till Amu Darya. Länderna har mycket gemensamt och man talar samma språk men sedan talibanerna tog över har Tadjikistan sagt upp bekantskapen.

Afghanerna har inte haft det lätt sedan den sovjetiska inmarschen 1979. Först 10 år senare drog sig de sovjetiska trupperna tillbaka och ett inbördeskrig tog vid. Talibanerna, en avknoppning av "mujaheddin" som stred mot den sovjetiska invasionen med amerikanskt stöd, vann inbördeskriget 1996. USA invaderade landet 2001 efter angreppet på World Trade Center och först i fjol, 2021, lämnade de landet. Symboliskt nog den 11 september. Talibanerna tog nu över makten utan att egentligen ha någon beredskap för hur landet skulle skötas. Inget land har ännu erkänt regeringen i Kabul.

På de ledande positionerna sitter religiösa och militära ledare samtidigt som utbildad arbetskraft och experter har lämnat landet. Kvinnor har därtill fått lämna sina arbetsplatser vilket har särskilt drabbat sjukvården. Förmågan hos regeringen att se till att befolkningen har tillräckligt med mat och tillgång till vatten är bristfällig. Energiförsörjningen är också problematisk.

Afghanistan är ett av de fattigaste länderna i världen och har redan drabbats hårt av klimatförändringarna med ökande temperaturer och minskad nederbörd. Livsmedelsförsörjningen är kritisk för minst halva befolkningen. Den stora andelen unga i befolkningen drabbas särskilt av en undermålig diet.

Jordbruket i landet står för hälften av BNP. Nära $\frac{3}{4}$ av befolkningen bor på landet och en majoritet arbetar med jordbruk, som regel småbruk. Den viktigaste grödan är vete. Därefter kommer ris, majs, lök och potatis. Liksom i många andra asiatiska länder är bröd och vete en viktig del av dieten. Men den egna produktionen räcker inte till och man behöver importera från länder som Kazakstan. I det varma klimatet odlas också frukt och nötter. Överbetning och torka har gjort att djurproduktionen minskat drastiskt.

Odling av vallmo är en lönsam del av jordbruket och Afghanistan är den absolut största producenten av opium i världen. När fattigdomen växer, ökar produktionen och även missbruket breder ut sig. Grannländerna utsätts för smuggling och därtill kopplad korruption. Talibanerna försöker nu förbjuda vallmoodlingen för att öppna för internationellt samarbete men kan man göra det om grödan är så lönsam?

De afghanska bönderna är beroende av bevattning. Landet ligger i bergen och de stora floderna rinner vidare till andra länder som då är beroende av vad som händer uppströms. Glaciärer ger smältvatten på sommaren, men med klimatförändringarna så minskar glaciärerna och därmed vattenflödet. Infrastrukturen för bevattning har förstås inte prioriterats under de senaste oroliga decennierna.

Torka men också översvämningar leder regelbundet till problem i jordbruket och man försöker nu utveckla möjligheter till bevattning. Talibanerna fortsätter till exempel att bygga en stor kanal från Panj/Amu Darya. Kanalen, Qushtepa, ska bevattna 550,000 ha i de nordliga delarna av landet där torkan varit särskilt ihållande de senaste åren.

När man tar vatten från Amu Darya, tar man också vatten som nu är tillgängligt för Turkmenistan och Uzbekistan. Afghanerna har rätt att använda viss del av vattnet, men när klimatförändringar ytterligare minskar vattentillgången nedströms så växer oron i Tashkent och andra berörda huvudstäder. Det finns också en vattenkonflikt med Iran om användningen av vatten i floden Helmand. Grannländerna är förstas mycket uppmärksamma på den potentiellt ökande vattenanvändningen.

Iran, Turkmenistan och Uzbekistan kan anlägga moteld eftersom de säljer energi till Afghanistan.

Det är tydligt att de politiska spänningarna ökar i regionen som ett resultat av vattenbrist.

Levnadsförhållandena för den afghanska befolkningen är hårda. Klimatförändringarna, politiska spänningar med grannländer, bristen på samarbete med internationella organisationer och givarländer, flykten av viktiga befolkningsgrupper och den bristfälliga skötseln av landet bidrar till att framtiden verkar vara fortsatt mörk. De internationella organisationer som är aktiva i landet fokuserar nu på att bekämpa svält. Flödet av flyktingar från landet – främst till Iran men även Europa – kan komma att spädas på ytterligare.

Kontakta oss gärna

Bo Libert, ordf. bocarlibert@gmail.com

Gitte Jutvik Guterstam, sekr. gjutvik19@gmail.com